

**Avgvstini Barbosæ I. V. D. Lvsitani, Protonotarii
Apostolici, Olim S. Congregationis Indicis Consvltoris, &
insignis Ecclesiæ Vimaransenis Thesaurij maioris, Demvm
Episcopi Vgentini, Et A Consiliis ...**

Barbosa, Agostinho

Lugduni, 1655

§. II. De personis, quibus decimæ soluendæ sunt.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98569](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98569)

§. I I.

De personis, quibus decima
soluenda sunt?

S V M M A R I V M.

- 1 Decima aliquando sumitur pro iure ipso percipiendi fructus decimarum, aliquando importat ipsam perceptionem, seu ipsos fructus.
- 2 decima, quatenus importat ipsum ius percipiendi fructus decimarum, in laicos cadere non potest, secus si ipsam perceptionem.
- 3 Decima considerata, ut ius percipiendi fructus decimarum, post diuisionem Parochiarum ad eos solis Parochis competit, ut nullus alius illam habere possit.
- 4 Decima totius diocesis ante Parochiarum diuisionem ad solos Episcopos spectabant.
- 5 Parochia singula singulis Presbyteris in diuisione fuerunt constituta, singulisque Parochis territoria per suos terminos diuisa.
- 6 Parochia vulgo dicitur totus ille ambitus, quo plebs eidem Parochia deputata continetur.
- 7 Decimarum perceptio ad solos Parochos de iure communi pertinet.
- 8 Parochus, & alij, quos ipse ad participandum de iure communi habent fundatam intentionem respectu omnium decimarum intra sua Parochia limites existentium.
- 9 Parochi in petitorio non tenentur aliter probare decimas sibi competere, sed contrarium asserenti incumbit onus probandi.
- 10 Iuris communis assistentia in decimis non suffragatur Parocho ad effectum obtinendi manutentionem.
- 11 Cap. quoniam, de decimis, declaratur.
- 12 Cap. dudum eod. tit. declaratur.
- 13 Episcopus respectu Cathedralis dicitur proprie, & immediate Parochus, non vero aliorum Parochianorum.
- 14 Decima, quae non sunt intra certam Parochiam, spectant ad Episcopum.
- 15 Decima spectat ad Episcopum in illis diocesibus, in quibus Parochia non sunt distinctae.
- 16 Decimarum perceptio iure communi attento pertinet ad Capellam, quae nouiter, & legitime in Parochiam fuerit erecta, quantumcunque intra limites alterius Parochiae erigatur.
- 17 Ecclesia Matrix de iure communi fundata est quoad decimas praediales sua Parochiae.
- 18 Ecclesia Matrix, si consentit assignationi limitum, & foundationi Parochiae, tunc censetur remisisse ius decimandi, & alia iura Parochialia quoad illam portionem limitum.
- 19 Ecclesia Parochialis de nouo erecta fundata

habet intentionem super decimis contra Ecclesiam matricem, cui prius decimae debebantur, si Episcopus illas nouo Parocho ad praescriptum Concilij assignauit.

- 20 Noualia debentur Parochiae, in cuius finibus surgunt.
- 21 Parochiani tenentur denunciare, & Parochum certiore facere ad decimas praediales recipiendas, statimque post collectos fructus illas persolvere, nisi aliud consuetudine sit introductum.
- 22 Decimas consuetas tardius dantes peccant mortaliter.
- 23 Decimae debentur statim, absque eo quod a Parocho petantur.
- 24 Parochiani non tenentur decimas debitas deferre in horrea Clericorum, etiam si sint publica, nisi consuetudo sit in contrarium.
- 25 Parocho alij decima non est soluenda, praeterquam illi, apud quem Ecclesiastica Sacramenta suscipiuntur.
- 26 Decima personales, attento iure alij Parocho non debentur quam illi, apud quem suscipiuntur Ecclesiastica Sacramenta.
- 27 Decima personales in multis Hispaniarum partibus sunt in usu.
- 28 Decima personales non spectant ad Ecclesiam habitationi connexam, sed domicilio.
- 29 Parochianus habens duo domicilia, si unum accessorium est principali, soluet decimam principali: si vero in utroque aequaliter se collocat, inter utrumque Parochum diuidetur.
- 30 Artifex, si habeat domicilium in consuetudinarum Parochialium, tenetur decimas soluere illi Parochiae, ubi est pars domicilij, in qua semper laborat.
- 31 Decima praediales soluuntur ex praedijs sitis intra propriam Parochiam, vel in aliena Parochia.
- 32 Decima personales, & praediales, intra propriam Parochiam constitutae, non alij, quam proprio Parocho sunt persolueandae.
- 33 Decima in aliena Parochia constituta, cui Parocho, praediali scilicet, an sacramentali, sunt soluendae, recurrendum est ad consuetudinem.
- 34 Decima in aliena Parochia constituta, cui Ecclesiae debeantur non est iure expressum.
- 35 Decennium sufficit ad introducendam consuetudinem, cui ex duabus Ecclesiis Parochialibus debeantur decimae, immemorialis uero, aut quadragenaria cum titulo requiritur, si agatur inter Ecclesiam Parochialem, & alteram, cui ius resistit.
- 36 Decima in aliena Parochia constituta, semota consuetudine, potius praediali, quam baptismali Ecclesiae sunt soluendae.
- 37 Omnium fructus dicuntur industriales, & non naturales.
- 38 Oues, si dimidia parte anni pascantur in Ecclesia praediali, dimidium totius decimae illi persoluum

- uendum est, reliquum verò dimidium pro rata temporis Ecclesia Parochiali, si altera dimidia parte anni in eadem oues pascant.
- 39 Decime ouium diuidenda sunt inter duas Parochias, si in earum una iaceant, seu dormiant, & in alia pascant.
- 40 Oves quando nec pascuntur, nec morantur per ullam anni partem in Ecclesia domini sui, sed in alijs; nulla pars debetur Ecclesia parochiali domini, sed illi, ubi pascuntur, & morantur.
- 41 Cap. Commissum, de decim. declaratur.
- 42 Decima ex ouibus non soluenda Ecclesiis italicarum regionum, per quas pascendo transitum faciunt, & redeunt in domicilium.
- 43 Spoliatus per Parochum à perceptione decimarum, quas in ipsius Parochiam possidebat, non aliter est restituendus, quam si ostendat titulum, vel causam iustam qua possessio eiusdem iustificetur.
- 44 Cap. in litteris, de restit. spoliat. declaratur.
- 45 Cap. cum Ecclesia Sutrina, de causa possess. & prop. declaratur.
- 46 Laici spoliati decimis agentes interdicto, unde vi, an sint ante omnia restituendi, ostenditur, & num. seq.
- 47 Decime absque Parochia an prescribi possint, ita ut virtute prescriptionis aliquis illas exigit à Parochianis, ostenditur, & n. 48.
- 49 Prescriptio non est admittenda, si non detur capacitas possidendi in prescribente.
- 50 Laici decimas possidere, & prescribere non possunt.
- 51 Laicus potest possidere decimas, quas verè, & presumptiue constat obtentas esse ante Lateranen. Concil. & prescribere contra laicum, qui ante Lateranen. acquisierat.
- 52 Laicus decimas prescribere potest, si privilegium Papa accedente eius fama allegat, & ad eius probationem tempus immemoriale ostendat, ex quo, presumptione iuris, resultat titulus privilegij allegatus.
- 53 Laicus in decimis percipiendis tutus est, si accedat fama privilegij, seu feudi obtenti ante Concilium Lateranen. immemorialis prescriptioni allegato.
- 54 Decimas que iuste, & ex legitima concessione à laicis obtinentur, potest laicus contra laicum prescribere.
- 55 Decima absque Parochia an prescribi possunt, precedente titulo cum spatio quadraginta annorum.
- 56 Prescribenti contra illum, qui habet decimas, de iure speciali sufficit bonam fidem probare.
- 57 Ecclesia una, ut prescribat decimas Episcopo de iure communi debitas, quas tamen Episcopus nunquam possedit, sufficit prescriptio sola quadragenaria cum scientia, & patientia Episcopi.
- 58 Prescriptio percipiendi decimas intra alienam

Parochiam ad noualia non extenditur.

- 59 Interpretatio stricta facienda est in prescriptione.
- 60 Decimas tritici in aliena Parochia prescribens seminato milio, vel alio, non priuabitur decimis illorum, qua de nouo ibi feruntur.
- 61 Decimas prescribens in una parte fundi maxime per limites designati, ita ut unus dicatur, si postea in altera Parochia fiat noualis, decima prescribenti soluenda est.
- 62 Decimas Personales Parochianorum habitantium in aliquo loco prescribentes, si aliquis de nouo ad illum locum venerit, prescribens ab illo decimas habebit.

DECIMA, quoad hoc propositum, duobus modis potest considerari: aliquando enim sumitur pro iure ipso percipiendi fructus decimarum; aliquando verò importat ipsam perceptionem, seu ipsos fructus, qui decimarum nomine capiuntur. Meminit huius diuisionis S. Thom. 2. 2. quest. 87. art. 3. Inter quos modos illud est discrimin; quia, si priori modo consideretur ius illud, est ius spirituale dependenter. Ratio est; quia cum competat propter ministerium spirituale, ab eodemque ministerio dependeat, merito veluti quoddam accessorium eidem ministerio ius spirituale dependenter appellabitur; non sic dicendum de perceptione fructuum, quæ quidem res temporalis est, eò quòd in rebus temporalibus consistit, quas res constat ad hominis alimoniam ordinari. Sic sanè priori modo considerata in laicos cadere non potest, prout notauit Glos. & communis ibi, in cap. causam que, de prescript. gloss. 2. & communis in cap. quamuis 17, de decim. post alios Couar. var. lib. 1. cap. 17. num. 6. Menoch. illustrium cap. 89. numero 6. Gutier. canon. lib. 2. cap. 21. num. 64 & 71. eò quòd laici non possunt administrare spiritualia, à quibus inseparabiliter dependet, iuxta text. in capite primo, ibi, iure Sacerdotum, 16. questione septima, & in cap. tua 25. in princ. de decim. obseruat S. Thom. d. artic. 3. Sot. lib. 9. de iustit. questione quarta, artic. 3. Couar. d. cap. 17 numero 1. Contra verò erit, si posteriori modo decima consideretur; tunc enim in laicos cadere potest, ut docet Pontif. in cap. 2. de locato, fatetur communis ex Tiraq. de retract. lig. §. 1. gloss. 7. num. 11. Rebuff. de decim. q. 10. num. 14. dummodò tamen non sit per titulum habilem ad transferendum dominium, & producentem vsucapiendi conditionem, prout colligitur ex text. sic intelligendo in d. cap. 2. de locato, in versita tamen, eò quòd per talem titulum laicos habere decimas, datur iuris resistentia, de quo

in

in d. cap. 1. 16. q. 7. in cap. fin. vers. quod autem, 16. q. 1. & in cap. peruenit. 1. q. 3. qua quidem resistantia inficitur, & impeditur, saltem possessio ciuilis & iusta, hoc est, habilis, sine qua præscriptio non procedit, iuxta reg. sine possessione, de regul. iuris, lib. 6. & ita etiam intelligi potest decisio tex. in d. cap. causam que, vt procedat quoque in decima posteriori modo considerata: non enim par credere est in illo text. imò omnino ineptum videtur, laicum ibi contendisse decimas ad se pertinere, tanquam proprium stipendium pro spirituali ministerio, quod constabat ab ipso præstari non posse.

- 3 Quibus præmissis, iam patet decimam priori modo consideratam post diuisionem Parochiarum adeò solis Parochis competere, vt nullus alius illam habere possit. Probat: etenim cum decima priori modo considerata, illis solummodo competat, qui ad populi soluentis salutem spiritualia ex obligatione officij ministrant, & soli Parochi hoc efficiunt ministerium, vt per Sor. lib. 9. de Instit. quaestione 4. art. 3. col. 3. Suar. de penit. part. 2. disp. 32. sect. 1. à n. 2. rectè fit, vt illi soli præstetur, & nullus alius talem decimam recipere possit post factam Parochiarum diuisionem; quia
- 4 † ante illam decimæ totius diocesis ad solos Episcopos spectabant, qui soli pro illo tempore erant Parochi, quibus scilicet totius plebis diocesane cura imminerebat, iuxta tex. in cap. Episcopus, & in c. precipimus, 12. q. 4. ceteri autem Presbyteri, veluti eorum constitutores, ex text. in cap. in nouo, 21. dist. ad eorundem Episcoporum nutum promiscuè modò in hac, modò in illa Parochia pastorale munus exercebant. Postmodum verò facta reddituum Ecclesiasticorum diuisione, iuxta
- 5 text. in d. cap. de redditibus, & in cap. quatuor. 12. q. 2. † Parochiæ singulæ singulis Presbyteris fuerunt constitutæ, singulisque Parochiis territoria per suos terminos sunt diuisa, vt tandem vniciuique Presbytero tota suæ Parochiæ cura remaneret, text. opt. in cap. 1. 13. q. 1. resoluit Nauarr. in c. placuit, in princ. de Penit. dist. 6. Selu. de benefic. p. 1. q. 4. n. 12. Duen.
- 6 reg. 72. à princip. Sic sanè † Parochia vulgò dicitur totus ille ambitus, quo plebs eidem Parochiæ deputata continetur, Syluest. in sum. verb. Parochia, iuxta quæ dicendum est, quòd Parochus est Presbyter ille, qui habet curam totius Parochiæ in foro Conscientiæ, contra verò Parochiani sunt singuli de ipsa plebe. Ex quibus

- 7 Primò inferitur perceptionem ipsam decimarum ad solos Parochos attento Iure communi pertinere. Dixi suprà decimam priori modo consideratam, hoc est ius percipiendi decimas, solis Parochis competere: atque perceptio ipsa fructuum attento Iure communi spectat ad

illum, qui ius percipiendi habeat, vt docet Iureconf. in l. usufructu legato 7. in princ. ff. de usufr. igitur, & c. Probat corol. tex. in c. 1. ibi, in re Sacerdotum, & in dict. c. statuimus, 16. quaest. 1. text. melior in c. ultim. de Paroch. & in d. c. cum contingat, de decim. vbi Abb. numero 7. Sanct. Thom. 2. 2. quaest. 87. art. 3. in corpore, Syluest. verb. decima, n. 14. Couarr. lib. 1. var. c. 17. num. 7. Piafec. in praxi Episcop. par. 2. c. 4. n. 61. Rebuff. de decim. quaest. 4. n. 4. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. glos. 5. n. 75. Ioseph. Ludou. decis. 72. n. 3. 9. & 10. Saraphin. decis. 1449. numero 5. Gregor. XV. decis. 519. n. 2. Caualer. decis. 73. Machado en su perfetto Confessor lib. 2. part. 4. docum. 3. Rot. in Nouarien. Decimarum, 7. Maij, 1627. coram R. P. D. Pironano, & in Sabinen. Decimarum, 16. Martij, 1627. coram R. P. D. Pironano, & in Sabinen. Decimarum, 16. Martij 1609. coram Reuerendiss. D. meo Coccino Decano, & in Abulen. Decimarum, 28. Martij, 1631. coram R. P. D. Vbaldo.

Parochus enim de Iure communi habet fundatam intentionem respectu omnium decimarum intra suæ Parochiæ limites existentium: cap. cum contingat, & cap. cum tua, de decim. Aloyf. Ricc. in praxi par. 4. resol. 294. num. 1. Rot. decis. 178. num. 5. p. 1. & decis. 135. & 192. n. 5. & decis. 147. n. 1. p. 2. recent. & fuit dictum in Conchen. Decimarum, 11. Maij, 1615. coram R. P. D. meo Pironano, & in Ciuitaten. Decimarum, 18. Iunij, 1618. coram Card. Verospio, ead. Rota coram Seraph. decis. 802. num. 1. 2. & 10. & coram Gregor. XV. decis. 449. num. 1. & coram Coccin. decis. 16. num. 1. & decis. 55. n. 8. & decis. 134. in fin. & apud Post. post tr. mandati de manutenendo, decis. 157. & n. 2. & decis. 187. n. 6. & decis. 211. n. 4. etiam ad exclusionem Episcopi, Seraphin. d. decis. 802. n. 1. & hæc iuris assistentia suffragatur nedum ipsis Parochis, verum etiam aliis; quos iidem ad participandum de decimis admittunt, Seraph. decis. 899. num. 3. & 4. & decis. 908. n. 3. & fuit dictum in allegata Ciuitaten. Decimarum, coram Card. Verospio, Posti. d. obseruat. 45. n. 56. & Rot. post ipsum decis. 157. n. 3.

Quæ quidem assistentia prodest Parochis in petitorio, vt non teneantur aliter probare, decimas sibi competere; sed contrarium asserenti incumbit onus probandi, cum habeat contra se iuris resistantiam, Rebuff. de congrua portione, num. 10. cum seqq. Marfscot. var. resol. lib. 1. cap. 12. n. 14. Rot. d. decis. 135. in fine, & d. decis. 193. n. 5. in fine, part. 2. recent. Non † suffragatur tamen ad effectum obtinendi manutentionem, quæ ex sola Iuris communis assistentia non datur, nisi in iurisdictionibus, iuxta opinionem, quam hodie Rota feruat, quicquid alias tenuerit, vt notauit Ferrentil. in annot. ad decis. 219. Buratti, littera A. & sic iuxta opinionem, quam frequentius tenuit

nuit Rota, non suffragatur Parocho, & Parochiali Ecclesiæ pro manutentione solum fundamentum huiusmodi iuris assistentiæ absque possessione probata, ut ipsamet Rota censuit *decis. 685. n. 2. p. 1. recentior. & decis. 291. n. 14. post vol. 2. concil. Farinac. Adden. ad decis. 312. in fin. Greg. XV. Aloys. Ricc. in collect. 1313. Post. d. obseruat. 45. num. 47.*

Nec etiam in his terminis Parocho danda est manutentio in perceptione decimarum ex sola iuris assistentia quando constat de possessione alterius, Rot. *d. decis. 291. n. 14. in fin. & num. 17. post vol. 2. concil. Farin. & decis. 685. sub num. 2. part. 1. recent.* Nec quando ex aduerso allegatur, & iustificatur priuilegium, Seraph. *d. decis. 1497. n. 2. in fin.* siue ex aduerso probatur præscriptio ad fauorem aliorum in illarum perceptione, Rot. *in nouis decis. 11. aliàs 259. de restit. spoliat. licet secus si validitas priuilegij sit in controuersiam deducta, & dum de ea discutitur, Rota post tract. Postij decis. 157. num. 5.*

Et quod dictum est de decima respectu Parochi, etiam in quarta decimarum respectu Episcopi pro sua portione Pontificali locum habere est dicendum: nam licet Episcopus habeat in ea intentionem fundatam intra limites suæ Diocesis, vel de Iure communi, vel de consuetudine, Seraphin. *decis. 1449. n. 4. Rota apud Marchesan. de commission. p. 1. pag. 682. num. 2. & decis. 402. n. 1. p. 2. recentior.* Attamen sine possessione non debetur illi mandatum de manutenendo, Seraphin. *d. decis. 1449. sed probata quasi possessione illi manutentio datur, Seraphin. decis. 1380. n. 1. Rot. decis. 402. n. 2. p. 2. recentior.*

11 Non obstat tex. in d. cap. quoniam 13. de decim. dum probat ad Episcopum etiam pertinere perceptionem decimarum; quia omissa responsione gloss. in dict. cap. cum contingat, & verb. decimationum in cap. conquereute de offic. Ordin. contententis tex. illum loqui de consuetudine, secundum quam putat Episcopos habere quartam decimarum in Parochiis suæ diocesis, contra tex. in d. cap. conquereute, ubi enumerantur illa, quæ de iure pertinent ad Episcopos, prout est visitatio, iurisdicctio Ecclesiastica, & alia plura, cum quibus quarta decimarum comparatur; Responderi potest prædictam Quartam, de qua in d. cap. quoniam, de iure debitam Episcopis, non dari illis, quasi eam exigere possint immediate à prophanis, sed ab ipsis Parochis, prout expendit Abb. num. 2. in dict. cap. quoniam, & in d. cap. cum contingat. n. 7. idem Abb. & communis in d. cap. conquereute, & in cap. de quarta, de prescrip. iuxta quam responsionem verba illa tex. in d. cap. quoniam, ibi, tua parte retenta, sunt intelligenda, ut videlicet, pars illa ducenda sit è manibus Parochorum, nem-

pe, ex toto decimarum cumulo, qui obuenit Parochiali Ecclesiæ, quam quidem Quartam iam antea dicit institutam text. in cap. concesso, cum multis ibidem, 12. quæstion. 2. & de illa agit text. in dict. cap. conquereute.

Nec etiam obstat tex. in cap. dudum, de decim. Nam satisficit, si dicas tex. illum, dum dicit Episcopum habere fundatam intentionem Iure communi super decimas, agere de decimis, quæ debentur Parochiæ ipsius Episcopi, qualis est Ecclesia Cathedralis, † respectu cuius dicitur proprie, & immediate Parochus, non verò aliarum Parochiarum, Abb. in d. cap. cum contingat, num. 7. Rebuff. de decim. q. 7. num. 7. Monet. eod. tract. c. 7. num. 7. Coccin. decis. 38. num. 1. & decis. 254. num. 4. Posti. d. obseruat. 45. num. 45.

14 Sic similiter, quando prædia, ex quibus decimæ petuntur, non sunt intra certam Parochiam, tunc remanent prædicta prædia immediate in Parochia Episcopi, ac proinde decimæ illorum Iure communi ad Episcopum tanquam ad proprium, & immediatum Parochum pertinere dicuntur, d. cap. quoniam, in fine, sic necessario intelligendum: ubi Abb. num. 2. & 4. gloss. verb. iure communi, in d. cap. cum contingat. Rebuff. q. 7. num. 8. Verall. decis. 340. num. 2. parte 3. Azor. instit. moral. p. 1. lib. 7. cap. 25. quæst. 9. vers. deinde. Monet. c. 7. num. 9. Basil. Pont. de Sacram. matrim. lib. 5. cap. 13. §. 3. n. 21. Machado d. lib. 2. p. 4. tract. 10. docum. 3. nu. 2. Rota in Pacen. Decimarum dcll Hebreo, 9. Junij, 1603. & 21. Junij, 1604. coram Reuerendiss. Dom. meo Coccino Decano, & in Placetiua Decimarum personalium de Trugillo, 18. Martij, 1618. coram bona mem. Buratto, inter eius impressas decis. 164. & in Conchen. Decimarum del Infantado, 18. Decembris, 1617. coram bona mem. Martino Andrea.

15 Sic etiam in illis Diocesisibus, in quibus Parochiæ non sunt distinctæ solus Episcopus dicitur totius Diocesis vniuersalis Parochus, ac proinde ei debentur decimæ, cap. fin. ubi gloss. de Paroch. Rebuff. d. quæst. 7. num. 9. Azor. instit. moral. part. 1. lib. 7. c. 36. q. 9. Rot. decis. 309. n. 5. par. 2. diuers. Monet. d. cap. 7. num. 10. Buratt. d. decis. 164. num. 2. & fuit resolutum in dicta Ciuitaten. Decimarum, coram Card. Verospio. & coram Coccino decis. 118. n. 5. & decis. 137. num. 2. & decis. 485. num. 1. Et in Regnis Hispaniarum Ecclesiæ Cathedrales, Dignitates, & nonnulla alia beneficia sunt fundata super decimis, & ideò Parochi in illis Regnis non possunt dici habere intentionem fundatam contra huiusmodi Beneficiatos super decimis, sed tenentur probare, ut dixit Rot. coram Greg. XV. decis. 429. num. 6. Ex his

66 Colligitur primò, decimarum perceptionem, Iure communi attento, pertinere ad Capellam,

pellam, quæ nouiter, & legitime in Parochiam fuerit erecta, quantumcunque intra limites alterius Parochiæ erigatur. Patet, si expendamus in illa reperiri Parochum, quem supponimus legitime obligatum ad administranda spiritualia in sui Populi salutem: ac proinde nil mirum, si iure communi inspecto perceptio decimarum ad illum spectare dicatur, iuxta supra resoluta in specie resoluunt Abb. num. 8. & Doctores communiter in d. cap. cum contingat. Nec refragatur tex. in cap. Ecclesia, & in cap. quicumque, 16. quæst. 1. dum dicunt nouas Ecclesias construendas non esse cum præiudicio antiquorum, saltem quoad decimas: Satisfit enim, si aduertas, iura illa non procedere, quando ex iusta causa, & concludente iustitiam, interueniente Episcopi auctoritate, & aliis requisitis non deficientibus, Capella in Parochiam erigitur, iuxta terminos tex. in cap. ad audientiam, il. 1. de Ecclesiæ edific. Concil. Trident. sess. 21. de reformat. c. 4. prout in specie intendit gloss. in d. c. Ecclesia: facit tex. in cap. sicut unire, de excess. Prælat. Sic sanè sine prædicta iusta causa, & necessaria non potest Episcopus capellæ nouiter erectæ deputare certam Parochiam cum præiudicio Ecclesiæ Baptismalis, cuius consensus ad talem deputationem necessarius est, prout in specie aduertit gloss. verb. antiquiores, in d. cap. quicumque, Lambertin. de iure patron. lib. 1. qu. 4. art. 8. Rebuff. quæst. 6. à num. 9. & multoties prædictæ Capellæ erectio solet fieri cum quadam transactione, & compositione celebrata inter Ecclesiam antiquam, & ipsam Capellam circa decimas, fructus, & oblationes recipiendas, non constituendo Vicarium in eadem Capella, sed mercenarium per Parochum Ecclesiæ antiquæ designandum: quod si Capella habens Parochiam intra limites alterius inueniatur, & non constet de iusta, & necessaria causa Parochiæ deputationis, & sic dubium proponatur, illam quidem interuenisse, & reliquas solemnitates, præsumendum est, iuxta resoluta per Archid. in cap. nemo, numero tertio de consecr. dist. 1. Felin. in capit. de quarta, numero 12. de præscript. quæ sententia data temporis diuturnitate, puta decem annorum, extra controuersiam procedit, siquidem licet solemnitas extrinseca, qualis est Episcopi consensus, interuentio iustæ, & necessariæ causæ ex se non præsumatur, iuxta reg. tex. in l. quicumque 15. §. ult. ff. de Publ. in rem act. resoluit Boër. decis. 34. num. 2. Gann. Lusit. decis. 48. à num. 3. diuturnitate tamen temporis interueniente necessariò præsumuntur, iuxta reg. tex. in l. filius, C. de petit. hæred. tradit communis per tex. ibi in l. cum de in rem vers. ff. de usuris, & in cap. peruenit, de empt.

17 Secundo colligitur Ecclesiam Matricem de

Iure communi fundatam esse quoad decimas prædiales suæ Parochiæ, Gloss. verb. de iure communi, in dicto cap. cum contingat, Rebuff. q. 6. n. 12. Suar. de Relig. tom. 1. libro primo, de decim. c. 28. Rot. in Nouarien. Decimarum, septimo Maij, 1627. coram R. P. D. meo Pirouano. † Si verò Ecclesia Matrix consentit assignationi limitum, & foundationi Parochiæ, tunc censetur remisisse ius decimandi, & alia iura Parochialia quoad illam portionem limitum, qui nouæ Ecclesiæ assignati sunt, Rebuff. d. quæst. 6. num. 20. Monet. d. cap. 7. nu. 30. Rot. decis. 313. n. 6. p. 2. recentissim. aliàs p. 4. recentior. vbi quod erecta noua Parochia intra fines antiquæ, noua Parochia habebit decimas, quæ aliàs competissent antiquæ, etiam si hoc in noua erectione minimè caueretur, Gratian. discept. forens. tom. 3. cap. 458. n. 14. ita ut † Ecclesia Parochialis de nouo erecta fundatam habeat intentionem super decimis contra Ecclesiam Matricem, cui prius decimæ debebantur. Rot. in Mediolanen. decimarum, de Carlatio, 18. Martij, 1616. coram bon. mem. Martino Andrea, & in Commen. Decimarum, 28. Iunij 1602. & 27. Nouembris, 1616. coram Card. Sacrato, & in Conchen. Decimarum, 11. Maij, 1615. coram R. P. D. meo Pirouano, & in Mediolanen. Decimarum S. Iuliani, 16. Ianuar. 1613. coram Card. Pamphilio iun. nunc Sanctissimo D. N. Innocentio X. vbi vult hoc procedere, quando dismembratio est facta simpliciter; non autem quando est facta cum claus. sine præiudicio alicuius, Calderin. conf. 2. de decim. Abb. in d. cap. cum contingat, num. 8. in 4. casu. post Butr. numero 8. in fine, vers. quandoque intra limites. idem Abb. in cap. ad audientiam, n. 14. de Ecclesiæ edific. & conf. 58. ad fin. vers. hanc in super. lib. 1. Paris. conf. 73. num. 1. lib. 4. Menoch. conf. 39. num. 20. Ruin. conf. 169. num. 79. & non est necesse, quod reales limites assignentur: sed sufficit, quod Matrīci, cui debebantur decimæ, & primitiæ, in erectione nouæ Parochiæ, relinquuntur solæ primitiæ ex gratia, Rot. in d. Mediolanen. Decimarum de Carlatio: per inclusionem enim primitiarum excluduntur decimæ, & censentur assignatæ parochiali nouiter erectæ, arg. text. in l. cum Prætor. ff. de iudic. & in l. maritus, vbi Gloss. verb. præscripserit. C. de procurat. stante maximè consensu Præpositi Ecclesiæ Matricis in ipsa dismembratione. Aduertendum quoque est Rot. in d. Mediolanen. Decimarum de Carlatio, de hac conclusione dubitasse, an scilicet decimæ absque alia assignatione, & dismembratione facta per Episcopum transferrent ipso iure in Ecclesiam parochialem nouiter erectam, propter Concil. Trident. sess. 21. de reformat. cap. 4. ibi, assignetur compens. portio arbitrio Episcopi, &c. & ideo causam remisisse ad Eminentiss. S. Congregationis Concilij Trident.

Trident. Interpretes, qui partibus auditis *sub die 11. Martij, anno 1617.* censuerunt decimas ad Ecclesiam Matricem pertinentes non transire ipso iure in Parochialem Ecclesiam nouiter erectam; sed remanere apud Ecclesiam Matricem, nisi eas Episcopus nouo Parocho ad præscriptum Concilij assignauerit.

20 Tertiò colligitur deberi noualia Parochiæ, in cuius finibus surgunt, *d. cap. cum contingat. & d. c. quoniam, de decim.* quod si noualia appareant inter duas Parochias, & nesciatur, intra quam illarum, quia ignorantur limites, tunc inter illas fiet diuissio, vt voluit Henric. Boich. *in c. peruenit, col. 1. de decim.* vel Episcopus, cui voluerit, iudicio suo concedere, secundum Rebuff. *d. tract. q. 14. num. 4. per d. c. quoniam*, vbi habetur, quod tunc Episcopus secundum discretionem à Deo sibi datam, vel alij Ecclesiæ deputare, vel ad opus suum retinere debet. Si verò limites quoquo modo apparent, pro modo & portione limitum cuiuslibet earum Parochiarum, debet assignare, vt disponitur *in d. c. quoniam*, & notauit Rebuff. *d. q. 14. n. 4.*

21 Quartò colligitur, Parochianos teneri denunciare, & Parochum certiores facere ad decimas recipiendas, statimque post collectos fructus illas persolvere, ad quorum solutionem debent esse parati, quoties per Parochum, vel eius procuratorem fuerint petita, aliàs peccatum mortale incurrunt. Ita gloss. *verb. fructibus, in cap. cum homines, de decim.* Couar. *lib. 1. var. cap. 17. num. 8. ver. tertia.* Rebuff. *d. tract. q. 13. num. 50.* Fagundez *d. pre. c. 5. lib. 1. c. 4. num. 11.* Gutier. *canon. lib. 2. cap. 41. num. 43.* Suar. *d. lib. 1. c. 36. num. 20. & cap. 37. num. 2.* Quod enim decimæ prædiales solui debeant statim ac fructus collecti sunt, probat expressè tex. *in d. c. cum homines*, ibi, *statim frugibus collectis*, &c. Laë. Zanch. *de priuileg. eccles. priuileg. 120. num. 11.* Rebuff. *d. tract. q. 12. num. 1. & 3.* Campan. *in diuers. Iuris Canon. rub. 12. c. 13. n. 160.* Guid. Pap. *decis. 70.* vbi etiã intelligit, statim, id est, quanto citius solui possunt, Aloyf. Ricc. *in praxi aurea, resol. 252. num. 1.* Paul. Layman. *in Theolog. morali, lib. 4. tract. 6. cap. 5. num. 1.* Castill. *tom. 7. de Tertiis, c. 39. n. 2.* Suar. *d. lib. 1. c. 38. n. 5.* Fagundez *in 5. precept. lib. 1. c. 4. n. 11.* Castr. Palao *d. tom. 2. tract. 10. disp. vnic. puncto 8. n. 4.* me citato 21. in hoc loco Trullenc. *in exposit. decal. lib. 3. c. 3. dub. 4. n. 1.* Monet. *d. tract. c. 6. q. 2. n. 8.* vbi n. 9. cum Rebuff. *d. q. 12. num. 2.* & Azor. *d. p. 1. lib. 7. cap. 24. ques. 16.* tenet sufficere, quod fructus sint collecti, licet granum sit cum palea: & n. 15. sub dit. valere consuetudinem vt decimæ prædiales non soluantur statim, sed certo tempore.

22 Vnde mortale peccatum incurrere con-
Barbof. de Parocho. Pars III.

suetas decimas tardius dantes, resoluunt Mar-
chef. *de commission. par. 1. c. 15. sub n. 17.* Cam-
pan. *d. rub. 12. c. 13. n. 155.* imò teneti soluere,
vel monere debentem, quando frumentum,
vel vinum petiit, si decimæ solutæ non fue-
runt, statim ac fructus collecti sunt; vel sal-
tem iuxta consuetudinem, monito Curato, vt
decimæ reciperet, voluit gloss. *d. verb. fructibus.*
sequitur Rebuff. *dict. q. 12. n. 2.* Monet. *d. c. 6.*
n. 10. debentur enim statim absque eo, quod
à Parocho petantur, vel exigantur; quia dies
ipse, siue tempus solutionis pro creditore in-
terpellat, Rebuff. *d. q. 12. n. 7.* Gutier. *d. c. 21. n.*
44. Paul. Laymann. *in Theolog. morali. l. 4. tract.*
4. c. 5. n. in fine.

Non tamen prædicti Parochiani tenen-
tur decimas debitas deferre in horrea Cleri-
corum, etiam si sint publica, cum ad id nullo
pacto, nullave lege obligentur, vt in specie
tradit Guid. Pap. *decis. 283.* Adrian. *quodlib. 5.*
art. 1. §. 2. licet contrarium teneant Doctores
communiter, vt per Guttier. *d. cap. 21. n. 43.*
quorum sententia poterit procedere data cō-
suetudine in contrarium, quæ non datur imò
inspectâ illâ, Clerici solent mittere pro deci-
mis ad agros, fundosque, tempore collectionis,
vt testatur Gutier. *vbi sup. num. 45.* nam
in hac re standum est consuetudini legitime
præscriptæ, secundum eum modum, quo fue-
rit introducta, vt per Suar. *d. lib. 1. cap. 27. num.*
7. Valer. Regin. *in praxi fori penit. lib. 19.*
ques. 4. num. 99. Fagundez *d. lib. 1. cap. 4. num.*
12. Castr. Palao *d. puncto 8. num. 5.* Trullench.
d. dub. 4. num. 2. Sic sanè reprobanda est sen-
tentia Paris. *conf. 15. num. 26. lib. 1.* asserentis,
Parochum non petentē suas decimas tempo-
re collectionis, postea petere non posse: con-
tra quem est gloss. *d. verb. fructibus*, & illam
opinionem tanquam falsam reprobât Couar.
d. c. 17. num. 8. vers. 8. & Rebuff. *d. tract. q. 13.*
num. 50. Illud aduertere oportet quod ex-
actor decimarum potest domino fundi prohibere
ne fructus illinc exportet, nisi eo, vel
eius nuncio præsentē, Rebuff. *de decim. q. 5.*
n. 23. Vincent. de Franchis *decis. 117.* Gasp.
Thesaur. *lib. 1. qq. forens. q. 9.* Cancer. *var. resol.*
tom. 1. c. 23. n. 1.

Infertur secundò, alij Parocho decimam nō
esse soluendam præterquam illi, apud quem
Ecclesiastica Sacramenta suscipiuntur. Dixi-
mus suprà decimam priori modo considera-
tam post diuisionem Parochiarum, ad eò solis
Parochis cōpetere, vt nullus alius illâ habe-
re possit atqui nulli alij sunt Parochi ad hunc
effectum, nisi illi, apud quos Ecclesiastica Sa-
cramenta recipiuntur, vt docet text. *in c. 2. de*
Paroch. Igitur, &c. Probant corollarium, text.
in c. ult. ibi, nec ab iis temporalia exigant, de
Paroch. tex. melior in c. ques. 16. q. 1. & in c. 2.
vers. illa, de decim. & in c. ad decimas, de rest.

Y

spoliat,

spoliat. lib. 6. tradunt S. Thom. 2. 2. q. 87. art. 3. Syluest. verb. decima, n. 14. Rebuff. d. tract. q. 1. à n. 16. & q. 14. num. 39. & quest. 6. num. 12. nouissimè Trullench. d. cap. 3. dub. 5. à num. 1. Verùm isti Doctores nimis generaliter loquuntur, & ad indiuidua minimè deueniunt, nec de quibus decimis intelligant, ipsi declarant.

- Quare pro terminorum cognitione, & pleniori huius corollarij declaratione dicendum est primò, decimas dupliciter considerari alia namque personales sunt, alia verò prædiales appellantur, prout sæpius *hoc cap.* meminimus; inter quas, quoad nostrum propositum, illud est discrimen, quod † priores, attento iure, non alij Parocho debentur, quàm illi, apud quem suscipiuntur Ecclesiastica Sacramenta, vt probat *tex. in cap. ad Apostolicæ 20. vers. noueris, de decim. & in cap. fin. de Paroch.* resoluunt Syluest. *verb. Decima, n. 14. Rebuff. d. tract. q. 5. n. 3. & q. 6. à n. 2. & à n. 24. & q. 13. n. 63. Gutier. pract. lib. 1. q. 17. n. 8. Suarez de Relig. tom. 1. tract. 2. lib. 1. c. 21. & 22. n. 8. Monet. dicto tract. cap. 7. ex num. 21. Basil. Pont. de Sacrament. Matrim. lib. 5. cap. 13. §. 3. num. 19. Fagundez d. præcept. §. lib. 1. cap. 3. à num. 1. Ratio est, quia sicut proprius Parochus sua persona, & illius ministerio prædicta Sacramenta administrat: ita quoque oportet, vt ille, in cuius fauorem fit prædicta administratio, eidem Parocho soluat decimas de illis, quæ ex propria persona, & illius ministerio acquisiuit; qui Parochus esse non definit, etiamsi Parochianus causa comitandi Regem, vel fugiendi pestem, vel recreandi animum, vel agendi aliqua negotia, vel denique causa belli extra illam Parochiam resideat; absque tamen animo transferendi domicilium in perpetuum; prout colligitur ex *tex. in cap. 3. de sepultur. lib. 6.* aduertit in specie Nauar. *conf. 2. num. 5. de decim.* quamuis per accidens in eadem Ecclesia per totum tempus absentia non recipiat Sacramenta: optimè obseruat Basil. Pont. *loco proxime citato*, † huiusmodi decimas personales, si alicubi sint in vsu (prout sunt in multis Hispaniarum partibus, vt attestantur Nauar. *in man. cap. 21. num. 31. Gutier. d. cap. 1. n. 34. Rot. in Placentina Decimarum de Truxillo, 15. Nouembris, 1621. coram bone mem. Burato, inter eius impressas, decis. 572. nam, † vt plurimum, non esse in vsu docent Sæpè verb. Decima, num. 1. & Suarez, d. lib. 1. cap. 21.) non spectare ad Ecclesiam habitationi connexam, sed domicilio, quia decimæ istæ persoluantur ad sustentationem eorum, qui spiritualia ministrant; tum quia transeunt hæc onera cum persona; non enim inhaerent rei: quare æquum videtur, vt illi Ecclesiæ soluantur, quæ spiritualiter fidelem Sacramen-**
- 26
- 27
- 28

tis, atque doctrina assistit. Vnde subdit idem Basil. Pont. quòd si quis mutet domicilium, licet habeat in alia Parochia possessiones, illi debentur, vbi domicilium habet; & licet non mutet domicilium, si tamen extra suam Parochiam labore, etiam per magnam anni partem, semper decimas personales soluet illi Ecclesiæ, vbi habet domicilium; quia ibi per se recipit diuina, licet ex accidenti, occasione absentia, contingat quandoque alibi recipi Sacramenta, de quo etiam Fagundez d. præc. §. lib. 1. cap. 3. num. 2.

Quòd si contingat habere duo domicilia, 29 si vnum accessorium est, principali soluet; si verò in vtroque æqualiter se collocat, inter vtrumque diuidentur; ita Rebuff. *de decim. quest. 6. num. 5. Suar. d. lib. 1. c. 21. num. 1. Fagundez, d. cap. 3. num. 5.* vbi numero 6. subdit, quòd † si quis artifex habeat domicilium in confinio duarum Parochialium tenetur decimas personales soluere illi parochia, vbi est pars domicilij, in qua semper laborat: & numero 7. addit quòd si dubitetur, de qua Parochia domicilium sit, tunc inspicienda est ianua, seu porta illius principalis. In posterioribus verò prædialibus non sic dicendum, sed secundum distinctionem infra referendam.

Sciendum est quoque decimas prædiales 31 in duplici esse differentia: alia enim veniunt soluendæ ex prædiis sitis intra propriam Parochiam; alia verò colliguntur ex prædiis sitis in aliena Parochia, inter quas illa est differentia; quia priores etiam sine dubio non debentur alij, nisi Parocho, à quo Parochianus recipit Sacramenta ex ratione proximè dicta; & ita probat *text. in d. cap. ad decimas, & in d. cap. quoniam, & sic procedunt, text. in d. c. questi, & in d. c. 2. de decim.* Contra verò posteriores, quæ si non soluerebantur Ecclesiæ prædiali, vtique iniuria quodammodo inferri videretur illius Parocho, cum sit paratus ministrare Sacramenta dominis prædiorum; tum etiam, quia daretur confusio Parochiarum contra bonum publicum illarum terminos statuens, iuxta *text. in c. 1. dist. 80. & in c. 113. q. 1. & consequenter resularet maximum inconueniens, quod considerauit *tex. in d. c. cum sint homines, & in c. super eo, de Paroch. & in c. quicumque, & in c. liceat, 16. q. 3.* Ex his.*

Colligitur primò decimas personales, sicut 32 prædiales, intra tamen propriam Parochiam constitutas, sine dubio non alij, quàm proprio Parocho esse persoluendas. Patet, si expendamus, nulli alij nisi illi esse debitas, iuxta resoluta, & quòd sint institutæ ad ministerium Sacramentorum, quod quidem in personis exercetur: & ita probant *tex.*

tex. in d. c. ad Apostolica, & in d. cap. 2. & alia Iura supra citata, resoluunt Sil. Rebuff. & alij post eos relati.

Colligitur *secundò* non sic dicendum esse in decimis in aliena Parochia constitutis, in quibus recurrendum est ad consuetudinem, ut inquit tex. in d. cap. cum sint homines, & per illum sic docent Abb. cons. 58. num. 2. vers. ex his argumentis, Couar. d. cap. 17. num. 8. vers. 4. Perez lib. 1. post princ. vers. huiusmodi autem decima, tit. 5. lib. 1. Ordin. pag. 216. & lib. 3. in princip. tit. 6. eod. lib. 1. pag. 133. Gutier. pract. lib. 1. g. 17. num. 2. & 5. & Canon. lib. 2. cap. 21. num. 58. Pute. decis. 150. num. 4. vers. tamē istius, lib. 1. Rot. decis. 163. num. 3. p. 2. diuers. & decis. 274. n. 1. & decis. 289. part. 2. recent. & in Abulen. Decimarum, 17. Decemb. 1627. coram Reuerendiss. D. meo Coccino Decano, vers. *tertiò* tollitur, ubi fuit dictum, quòd si ageretur inter Ecclesiam prædialem, & Sacramentalem, cui decimæ deberentur, tunc standum erit consuetudini. Patet † si expendamus in huiusmodi decimis non esse Iure compertum cuinam Ecclesiæ debeantur, Achil. decis. 6. numero 2. de decim. Pute. decis. 176. numero 4. lib. 3. & propterea in eorum solutione iuris obscuritatem reperiri, ut fatetur Pontifex in dicto cap. cum sint homines, & in d. cap. ad Apostolica, ac proinde, cum consuetudo sit optima legum declaratio, cap. cum dilectus, de consuetud. vique ad illam in hac dubietate erit recurrendum, ut securius procedatur: nec aliud euincit necessariò tex. in l. Imperatores, in princ. ff. de publican. siquidem intelligi potest de oneribus aliis realibus, quæ ratione rei debentur: nos verò agimus de decimis, quæ licet reales appellentur, non tamen ratione rei, sed ratione personæ debitæ sunt: quæ quidem consuetudo per decennium inducitur, eò quòd non contra ius expressum, sed magis præter ius censetur propter obscuritatem illius, quòd per illam declaratur, ac proinde nil mirum, † si longo tempore, hoc est, per decennium, rectè inducatur, iuxta gloss. receptam in cap. ult. verb. consuetudine, de consuetud. libro 6. obseruant in specie Achil. decis. 3. num. 5. de decim. Abb. in dicto cap. cum sint homines, in fine. Couar. d. num. 8. vers. 4. Rebuff. d. tract. quest. 13. num. 47. & 60. Monet. d. tract. cap. 5. num. 102. Gutier. d. cap. 21. n. 58. Quicquid contradicat gloss. in dicto cap. cum sint homines; quod quidem intelligendum est de prædiis noualibus, in quibus prædicta consuetudo verificatur; secus verò, si antiqua sint, & per tempus sufficiens alij Ecclesiæ Parochiali decimæ sint acquisitæ, tunc enim longioris temporis consuetudo erit necessaria, ut infra notabimus corol. quarto. Intellige quoque supradictam resolutionem, dum

Barbos. de Parocho. Pars I. I.

habet, sufficere decennium ad introducendam consuetudinem huiusmodi, ut habeat locum, quando agitur inter duas Ecclesias Parochiales; secus si ageretur inter Ecclesiam Parochialem, & alteram, cui ius refilit: tunc enim requireretur immemoralis, aut quædragenaria cum titulo, Rebuff. d. quest. 13. n. 83. cum seqq. Rot. in Calaguritana Decimarum, 19. Martij, 1610. coram Card. Cavalerio. Et manutentio in possessione exigendi decimas peti potest, nedum ex propria persona, sed etiam nomine Ecclesiæ, & in causa Fossanen. Decimarum, 2. Martij, 1622. coram R. P. D. meo Pirouano.

Colligitur *tertiò*, semota consuetudine, 36 tales decimas potius prædiali, quàm baptificali Ecclesiæ esse soluendas; siquidem pro illa & æquitas, & aliquis rigor iuris, in quo æquitas fundatur, reperitur, ex supradicta consideratione. Inuat decisio Iuriscons. in l. Barbarius, ff. de offic. Prat. ubi æquitas in efficaci iuris ratione fundata præualet alicui iuris rigori, non tamen scripto apertè, propter tex. in l. prospexit, ff. qui, & à quibus. Accedit, quòd licet prædictæ decimæ ratione personæ debeantur, ut supra proximè considerauimus; non tamen negandum est ab ipso prædio deberi, & ita debitas esse Ecclesiæ prædiali, cui idem prædium manet obligatum, & in quo eadem Ecclesia ius acquirit, ac subinde cum parata sit prædicta Ecclesia ad exercendum præfarum ministerium: quod per accidens supposita mutatione domicilij non exercetur, aliquo modo induci potest, ex reg. text. in d. l. Imperatores. Sic aliàs infideles commorantes in terris Christianorum, & habentes possessiones in aliqua Parochiali Ecclesia eidem tenentur decimas soluere; quos tamen constat non recipere in illa aliquod ministerium spirituale, prout ostendimus infra §. 3. corol. 1. Facit tandem, quia apparet ratio boni publici, quod ex effectu contrario periclitatur in Parochialium confusione: quod quidem bono priuato semper anteponitur; unde videtur dicendum prædictæ Ecclesiæ prædiali tales decimas esse soluendas, prout in specie mihi sentire videtur tex. in d. c. cum sint homines, ibi, quia difficile nimis videtur, & tradunt S. Thom. 2. 2. q. 87. art. 3. ad 2. Couar. d. n. 8. vers. 2. Sylu. verb. decima, n. 14. Nau. cons. 2. n. 7. de decim. Gutier. d. lib. 2. c. 21. n. 54. Achil. decis. 3. n. 1. de decim. Pute. decis. 176. n. 3. lib. 3. Rot. in Placentina Decimarum, 10. Maij, 1628. coram Reuerendissimo D. meo Coccino Decano,

Incertur *tertiò*, quiddicendum de decimis 37 ouium, quæ ad varias partes transeunt, cuiusnam Ecclesiæ soluendæ sint; & in primis pro Ecclesia domicilij, seu Baptificali facit, quia fructus ouium dicuntur illarum fructus industria

industriales, & non naturales, secundum Bald. in l. ancilla, C. de furtis, ed quod multum in illis operatur domini, & custodis industria, ut aduertunt Couar. var. lib. 1. cap. 3. n. 6. Menoch. de arbitrar. casu 12. à n. 3. & 19. & vitales dicenda sunt personales, veluti acquiritur per hominis personam, & illius ministerium: constat autem decimas personales absolute, & in totum soluendas esse illi Parocho, apud quem Ecclesiastica recipiuntur Sacramenta, ut notauimus sup. corol. proximo, qualis est Parochus domicilij, licet per accidens ad alium locum se transferat Parochianus, iuxta tex. in c. 3. de sepultur. dummodo tamen fiat translatio sine animo construendi, & conseruandi domicilium, propter tex. in l. 4. & in l. assumptio. §. filius, vers. viris prudentibus, ff. ad municip. & in l. pen. ff. de Senator. & in cap. ex parte, & in cap. postulasti, de foro comp. Facit rursus tex. in c. commissum, ibi, in cuius Parochia commorantur, & c. de decim. Pro Ecclesia vero loci, ubi oves pascunt, facit, quia decimæ animalium inter prædiales connumerantur, tradit gloss. verb. personales, in d. c. ad Apostolica, de decim. communiter recepta ex Nau. d. conf. 2. n. 7. Rebuff. de decim. q. 7. n. 25. & seqq. Valenzuel. conf. 8. n. 1. vol. 1. ac subinde semota consuetudine prædictæ Ecclesiæ prædiali, in totum, & absolute persoluenda sunt, prout eadem gloss. affirmat. Facit insuper doctrina Host. in sum. de decim. §. 1. quem sequitur Angel. & Syluest. in sum. verb. Decima, num. 1. dum appellant decimas mixtas, illas, quæ ex fructibus animalium persoluantur: unde non est verum dicere, quod soluenda sunt illi Ecclesiæ, in cuius Parochia commorantur, iuxta reg. tex. in l. Imperatores. ff. de publican.

- 38 Quapropter resoluendum videtur, quod si oves dimidia parte anni pascunt in Ecclesia prædiali, dimidium totius decimæ illi persoluumdum est: reliquum vero dimidium pro rata temporis Ecclesiæ Parochiali, si altera dimidia parte anni in eadem oves pascunt. Ita in effectu gloss. verb. personales, in d. c. ad Apostolica, §. Thom. d. q. 87. art. 3. ad 2. Greg. Lop. l. 9. tit. 20. part. 1. Rebuff. d. tract. q. 6. n. 25. cum seqq. Suar. de Pace in pract. tom. 2. p. 1. c. 5. n. 8. cum seqq. Cancer. var. resolut. tom. 1. c. 23. n. 10. Trullench. d. c. 3. dub. 1. n. 4. Filliuc. tract. 27. p. 2. c. 9. q. 1. n. 187. Castr. Palao d. disp. vnic. p. 8. n. 9. P. Suar. de Relig. tom. 1. tract. 2. lib. 1. c. 5. n. 8.
- 39 cū seqq. Monet. d. tract. c. 4. n. 16. ubi ait, si decimas quoque diuidendas esse inter duas Parochias, si in earum vna iaceant, & dormiant oves, & in alia pascant, Fagundez de septem Eccles. præceptis, præc. 5. lib. 1. p. 5. n. 10. Basil. Pont. de Sacram. Matr. lib. 5. c. 13. §. 3. n. 23. &
- 40 24. ubi n. 25. resoluit, si quando huiusmodi oves, nec pascuntur, nec morantur per

vllam anni partem in Ecclesia domini sui, sed in alijs, nullam partem decimarum deberi Ecclesiæ Parochiali domini, sed illi, in qua pascuntur, & morantur. Nec prædictæ resolutioni refragatur dicere, quod decimæ animalium propter industriam, & ministerium hominis in illis acquirendis necessariam, sunt personales, ac subinde sine aliqua diminutione esse persoluendas Ecclesiæ Baptismali. Satisfit enim, si aduertas industriam, & ministerium hominis tantummodo conuincere prædictos fructus animalium non esse pure naturales, hoc est, naturaliter productos, & in quibus solummodo natura operatur; nihilominus tamen reales esse, & non personales, sicut sunt segetes, & alij plurimi, & in quibus multum opera, & industria hominis reperitur, qui similiter ex rebus natura producente, & iuuante producti, reales dicuntur; nequam vero personales, qui tantummodo sunt illi, qui sine re aliqua per hominis personam, & illius ministerium acquiruntur, prout sunt illi, qui ex artificio, & militia proueniunt.

Ad tex. vero in d. c. commissum, respondetur, illum quidem agere de animalibus, quæ existunt, & pascunt in eadem Parochia Baptismali, cui Monachi, de quibus ibi, ex prædictis animalium fructibus decimas soluere nolebant, allegantes constructionem Monasterij sui factam in territorio eiusdem Ecclesiæ, quæ reiecta allegatione Pontifex iubet, ut eidem Ecclesiæ, sicut antea, decimæ persoluantur: quæ quidem resolutio iutelligenda est, attento iure, non tamen data consuetudine, quæ in hac specie maxime consideranda est.

Vtrum autem decima sit soluenda ex prædictis animalibus Ecclesiis illarum regionum, per quas illa, seu oves pascendo, transitum faciunt, & redeunt in domicilium: Dicendum est, quod non: siquidem licet eundo, & redeundo pascant in pascuis prædictarum Ecclesiarum; hoc tamen nutrimentum minimum est, & paræ considerationis: unde, cum de minimis decima soluenda non sit, arg. l. scio, de in integr. restit. l. si oleum, §. fin. cum l. seq. ff. de dolo, cum alijs per me citatis in tract. de axiom. iuris vsus seq. axiom. 150. n. 1. necessariò videtur dicendum, prædictis Ecclesiis nil deberi loco decimarum. Accedit, quia, ut aduertit Nauar. ubi sup. n. 3. moraliter loquendo, videtur impossibile, rectè iudicare, quanam quantitas prædictis Ecclesiis solui debeat, & quinam sit valor illius: unde necessariò dicendum est non esse faciendam maiorem impensam, nec maiorem laborem assumendum, quam sit res ipsa, propter quam assumitur.

Infertur

43 Infertur quare, spoliatum per Parochum à perceptione decimarum, quas intra ipsius Parochiam possidebat, non aliter esse restituendum, quam si ostendat titulum, vel causam iustam, qua possessio eiusdem iustificetur. Diximus *sup. in princip. huius §.* attento iure, decimam priori modo consideratam post diuisionem Parochiarum adedò solis Parochis competere, ut nullus alius illam habere possit: atqui resistente iure communi, & illius præsumptione spoliato, fauentque spoliatori non est spoliatus restituendus, donec ostendat titulum, vel causam sufficientem, qua præsumptio aduersus illum resultans purgata sit. Igitur, &c. Probat Corol. *tex. optim. in c. ad decimas, ibi, nisi euidenter docuerint, &c. de restit. spol. lib. 6. Innoc. in c. litteris, ubi Berroi. n. 87. dicit cõmunem eod. tit. in antiq. Rip. in c. cum Ecclesia Sutrina, col. pen. de causa possess. Felin. in cap. ad petitionem, n. 7. de accusar. Couar. lib. 1. var. c. 17. n. 9. Nau. in c. accepta, opposit. 10. n. 7. & 21. de restit. spol. Mench. illustr. c. 86. à princip. & c. 89. n. 4. Rebuff. de decim. q. 13. n. 83. Monet. eod. tract. c. 5. n. 82. Gutier. lib. 2. canon. c. 21. n. 74. Anton. Gabr. cõmun. sub. tit. de restit. spoliat. cõcl. 1. n. 107. Menoch. remed. 1. recuper. à num. 367. Pro quibus etiam facit; quia, si aliàs restitutio concederetur non purgata prædicta iuris præsumptione, utique lex concedens talem restitutionem iniusta censeretur, veluti consentiens, ut spoliatus in peccato, & in retentione iniusta perseveret contra domini voluntatem; ad quem ex prædicta iuris præsumptione pertinere dicitur decima, de qua agitur, ad quod alludere videtur *tex. ad d. c. ad decimas, ibi, iniuste occupasse, &c.**

44 Nec contra Corollarium obstant verba generalia *tex. in d. c. in litteris, de restit. spoliat.* & ratio illius in fine posita, si dicatur similiter, ius resistere illi, qui absque canonica institutione retinet Ecclesiasticum beneficium, iuxta *regul. 1. de regul. iuris, lib. 6. & cap. 3. de instit.* Siquidem responderetur resistantiam iuris resultantem ex defectu tituli, solam reperiri in proprietate beneficii, non verò in possessione illius, quæ quidem, licet iniusta; vera tamen, data capacitate possidentis, reperiri potest absque canonica institutione, eo quòd beneficia sua natura sunt possessibilia, dum quis aliquando sit possidendi capax per usum adæquatum, & sufficientem tanquam dominus apprehendendi, iuxta definitionem possessionis; ac proinde nil mirum si *in d. c. litteris*, restitutio spoliato concedatur contra spoliatorem, non ostensa canonica institutione aliqua, quòd quidem significare videtur *tex. ille* in ratione, quam assignat de prædione restituendo: Contra verò in decimis; de quibus agimus, quarum possessioni ex

Barbof. de Parocho Pars II I.

defectu Parochiæ ius commune videtur resistere. Verum aduersus talem intellectum urget; quia defectus canonice institutionis videtur arguere resistantiam iuris non solum circa proprietatem, verum etiam circa possessionem: & ita verbum *obtineri, in d. regul. beneficium*, non tantum ad proprietatem, sed etiam ad possessionem referendum est, ve multi Doctores arbitrantur. Sic aliàs, deficiente titulo fructus recipi non possunt, prout in specie resoluunt Couar. *de sponsal. par. 2. c. 6. §. 8. n. 8. Hoied. de incompat. benefic. par. 1. c. 13. à princ. Mench. vsufreq. cap. 16.* qui quidem fructus reciperentur, si sine titulo legis resistantia non daretur circa possessionem beneficii, ex *regul. text. in l. bona fidei. ff. de acquir. rerum dom. & ex his quæ resoluunt Couar. ubi sup. n. 16. & in reg. possessor. par. 2. §. 2. n. 7. Nauar. in princ. de Pœnit. dist. 6. n. 23.* Urget insuper, quòd defectus Parochiæ, etiam si arguat resistantiam iuris in proprietate decimarum, non tamen arguit illam necessariò circa possessionem, data capacitate retinentis: nulla enim datur lex, quæ talem possessionem inficiat propter defectum Parochiæ: arg. *tex. in c. causam, quæ de prescript. & in cap. prohibemus, de decim.* imò colligitur ex *tex. in d. c. ad decimas, ibi, possedisse.* Urget denique quia *idem c. ad decimas*, procedit etiam data supradicta resistantia circa proprietatem, ut Doctores *ibid.* fateri videntur. Vnde melius responderetur, quòd licet fateamur aduersus spoliatum à beneficio dari legis resistantiam, dum titulum, vel causam sufficientem non ostendit; nihilominus tamen eadem lex non assistit spoliatori, prout assistit Parocho, quando à perceptione decimarum intra suam Parochiam alium spoliat, in quo casu procedit *tex. in d. c. ad decimas, & per hoc corollarium*, secundum quod sic explicatum, declaratur *tex. in c. ex insinuatione, de procuratorib.* ubi habens plura beneficia incompatibilia, ab altero spoliatus restituitur, & *in c. licet, de præbend. lib. 6. iunctis resolutis per Abb. in d. c. in litteris, n. 24.* plures quos refert Nau. *in dicto c. accepta, n. 6.* Couar. *d. c. 17. n. 6.* Sic aliàs si laicus proponatur spoliatus ab alio laico spoliatore sine alia ostensione tituli, & iustificatione, restituendus est ad perceptionem decimarum, quantuncunque spoliator velit probare ad se illud ius pertinere, prout in specie dicit communem sententiam Mench. qui plures refert, *illustr. c. 89. n. 5.*

Nec similiter refragatur *tex. in c. cum Ecclesia Sutrina, de causa possess. & prop.* ubi ius commune resistebat Clericis spoliatis potestate eligendi Episcopum, & resistebat Canonici Ecclesiæ Cathedralis spoliatoribus, de quibus *ibi*, ut illic fatur Pontifex in illis verbis, *canonica instituta, &c.* & tamen *tex.*

Y 3

supponit

supponit absque vlla tituli ostensione prædictos Clericos fore restituendos, nisi insimul actum fuisset petitorio, in quo Clerici defecerunt. Siquidem omiſſis variis explanationibus, de quibus Abb. n. 44. Rip. n. 12. *ibidem*, & alij relati à Couar. d. cap. 17. num. 7. latissime Mench. d. cap. 86. à princip. ex mente nonnullorum Doctorum respondent Præceptores in d. cap. cum Ecclesia, propterea non fuisse factam restitutionem, quia Clerici, de quibus *ibi*, non breui tempore, sicut in d. cap. ad decimas, (prout intelligunt aduerbium, *aliquandiu*, *ibi* positum) possessionem habuerunt, sed diurnam, & longam quasi possessionem, eò quòd constat ex littera, non tantum in vna, vel in duabus, sed in trium Episcoporum electionibus insimul cum Canonicis concurrere. Patet ex textu *ibi electio trium Episcoporum*, &c. insuper non solum per se, sed etiam per suos prædecessores concurrere. Patet ex princip. text. *vers. verum*, *ibi ipsi ac prædecessores eorum*, &c. ex qua diurna quasi possessione insurgit præsumptio tituli præcedentis, & ex illa iustificatur possessio eligendi, iuxta reg. text. in l. cum de in rem verso. ff. de usuris, & in l. si filius C. de petit. hered. qua de causa text. ille expendit tres illas electiones: aliàs enim ad probandam possessionem per se solus sufficiebat vnicus actus, qui effectum sortiretur, iuxta reg. text. in c. consultationibus, de in re patron. & est communis ex Couar. in regul. possessor. part. 2. in princ. n. 6. quæ quidem explicatio similiter probabilis est, & vti talis defendi, & teneri potest, prout defendimus in collect. ad d. cap. ad decimas, n. 7. & 8. Sed tamen urget aliquo modo; quia assistentia trium electionum, de necessitate non conuincit longinquitatem temporis, siquidem poterant Episcopi electi breui viuere tempore. Urget insuper: quia text. non expendit illas tres electiones in causa possessorij, de qua *ibi* directe non agebatur, (tunc enim vnica tantum electio sufficiebat;) sed in petitorio, super qua sententia prolata fuit. Urget tertio, quia text. in d. cap. ad decimas, indistinctè loquens, talem distinctionem temporis non facit, quæ quidem facienda erat, si de necessitate requireretur. Urget denique; quia adverbium, *aliquandiu*, positum in d. cap. ad decimas, etiam longinquitatem temporis, licet non magnam, importare solet, ac proinde videtur inconueniens, vt possessio in illo text. iustificetur, recurrere ad longinquitatem temporis. Quare aduertimus, in d. cap. cum Ecclesia, per euidentem præsumptionem constare de titulo; siquidem in illo text. Clerici, de quibus *ibi*, ex scientia, & patientia Canonicorum fuerunt recepti ad electionem faciendam, ex

qua scientia, & patientia, vrgenti præsumptione resultauit priuilegium, sine quo non est verosimile, Canonicos recepisse prædictos Clericos: vnde necessario dicendum est, in specie illius text. Clericos habuisse titulum, vel saltem aliquid loco tituli, & de illo constare, iuxta reg. l. 2. C. de seruitut. quo quidem titulo, seu causa sufficiente iustificabitur possessio, qua iustificata text. supponit, Clericos fore restituendos, si solum remedio possessorio ageretur.

Vtrum autem laici spoliati decimis agens interdicto, unde vi, sint ante omnia restituendi, quæstio est in præsentem non contemnenda; in qua resoluendum existimo, quòd si laici sint spoliati decimis, id est, iure decimandi, & petendi decimas, & agant prædicto interdicto, nequaquam restituendi sunt ex eo, quia, cum necessarium sit possessionem probare, iuxta cap. consultationibus, in fine, de offic. deleg. & laici prædictum ius decimandi nullo modo possidere possint, cap. causam, quæ de præscript. iuxta communem intellectum, quinimo illius iuris sint omnino incapaces, quia dependet à spiritualibus, scilicet, ab administratione Sacramentorum, & officio spirituali, vbi tanquam accessorium inseparabiliter adheret, cap. 1. *ibi*, iure sacerdotum, 16. q. 7. c. quamuis 16. de decim. cum similib. rectè sit, vt laicis spoliatis, tanquam omnino prædicti iuris incapacibus, nullatenus competat restitutio, & circa hunc casum nulla potest esse difficultas.

Tota verò controuersia versatur, quando laicus spoliatur fructibus ipsis temporalibus, qui decimarum nomine ipsi nomine proprio soluuntur ex aliquo titulo temporalis, manente iure spirituali decimandi penes spiritualium ministros, in qua distinguendi sunt duo casus. Primus est, quando laicus spoliatur decimis ab alio laico, & contra illum agit interdicto, unde vi. In quo resoluendum contra illum restituendum esse, vt tenet Brixien. relatus à gloss. verb. præsumuntur, in d. cap. ad decimas, gloss. 1. in c. 1. 14. q. 1. sequitur alij, vt per Gabr. commun. sub tit. de restit. spoliat. concl. 1. à n. 71. Berol. in c. item, cum quis, à num. 45. cod. tit. obseruat praxis Gallie ex Guid. Pap. decis. 288. Doctores communiter, vt per Mench. illustr. c. 89. n. 5. Couar. d. cap. 17. n. 6. Cuius rei ratio est; quia cum laicus proponatur spoliatus decimis, quas possidebat, necessario sequitur illum esse restituendum, si agat interdicto, unde vi, iuxta vulgares regulas: Quicquid contrarium teneat gloss. d. verb. præsumuntur, statim in princip. & alia verb. cōmodo, in c. ex parte, de restit. spoliat. & frequentius videantur Doctores probare, teste Franc. in d. c. ad decimas, Abb. n. 19. in d. cap. ex parte, & alij citati à Couar. d. n. 6.

in princ. & à Menoch. d. cap. 89. n. 4. debebant enim considerare non esse necessarium, quod laicus probare posset possessionem decimarum specialiter ei prohibitam, quando ipse laicus spoliatur ab alio laico, contra quem etiam est iuris præsumptio, idque ex eo, quia prohibitio legis antea, & post Concil. Lateranen. respectu promissionis decimarum, adversus laicos operabitur, ne habeant civilem, & iustam earum possessionem: & tamen, quæ sufficiat ad prædictas decimas præscribendas; non tamen exinde sequitur, laicum non posse habere naturalem, & iniustam decimarum possessionem, qualem habet quicumque prædo, quæ sufficiens sit, ut spoliatus restituatur, iuxta d. cap. in literis, de ressit. spoliat. Alter casus est; quando laicus spoliatur ab eo, cui ius commune assistit, veluti à Parocho intra suam Parochiam, iuxta terminos tex. in d. cap. ad decimas: in quo securè resolvimus restituendum non esse, nisi evidenter docuerit, se vel ex privilegio Romani Pont. vel ex concessione feudali ante Lateranen. Concilium, vel alio simili modo probaverit, se possessionem decimarum fuisse legitimè assequutum. Cuius rei ratio est: quia, si Canonicis spoliatis decimis à spoliatore intra suam Parochiam restitutio denegatur, nisi evidenter docuerint se illarum possessionem legitimè assequutos iuxta d. cap. ad decimas, quia, scilicet, ius commune resistit illis, & insimul assistit huic: à fortiori multò magis id ipsum locum habebit, si à Parocho intra suam Parochiam laicos spoliatur decimis, cui multò magis resistit ius commune: & iuxta hunc casum possunt intelligi DD. quos citat Couar. d. num. 6. in princ.

Inferitur quinto resolutio ad illam quæst. utrum decimæ absque Parochia præscribi possint, ita ut virtute præscriptionis aliquis illas exigat à Parochianis? In qua partem negationem in specie tuetur S. Antonin. par. 2. tit. 4. cap. 3. §. 3. vers. & notat. & videtur sentire S. Thom. 2. 2. quæst. 87. art. 3. ad 3. Pro qua facit primò tex. in cap. pervenit, ibi. decimas, & c. 16. quæst. 1. ubi rex. dicit absque Parochia decimas obtineri non posse. Facit rursus quia ius percipiendi decimas est accessorium ministerio Sacramentorum, & ita uti tale sine prædicto ministerio, tanquam sine fundamento existere non potest: unde cum præscribens, qui Parochus non est, minimè dicatur minister aliquorum Sacramentorum, necessariò videtur dicendum absque Parochia decimas non esse præscriptibiles. Facit terriò, quòd decimæ debitæ sunt in recognitionem universalis dominij, & subiectionem, iuxta tex. in cap. tua nobis, de decim. & tamen constat prohiberi illa præscribi, quæ in talem recognitionem persolvuntur, ut probat l. com-

petit. C. de præscript. triginta, resoluunt Abb. num. 18. Felin. & alij in cap. ad audientiam, de præscript. Iuvat decisio tex. & quæ ibi notant Doctores in cap. cum non liceat, de præscript. Facit quartò, quia non debet operari præscriptio illa, quæ omninò tollit Sacramentorum administrationem, & animarum saluti præiudicialis, morum correctionem, & fidelium reformationem auferre potest, arg. tex. capit. cum ex officij, de præscript. Constat autem, data præscriptione, quæ decimæ absque Parochia exigantur, tolli, aut saltem diminui Sacramentorum administrationem, & consequenter morum correctionem, & reformationem auferri, eò quòd Parochus videns sublatum sibi ius decimandi, difficile incitabitur ad exercenda supradicta, quæ animarum saluti sunt maxime necessaria.

Contrariam tamen sententiam tenuit in specie gloss. verb. componendum. ubi Abb. numero quinto in capit. pen. de decim. Couarr. libro primo var. cap. 17. numero octavo, vers. 3. Rebuff. d. tract. quæstione decimotertio, numero 63. Gutier. libro 2. Canon. capite vigesimo primo, numero 60. Monet. d. tract. capit. 5. n. 07. Rot. in Florentina Parochialis, vigesimo secundo Maij, 1630. coram Reuerendiss. D. meo Coccino Decano; & est communis sententia. Pro qua in primis faciunt, ut est, text. in cap. ad Apostolica, & in cap. cum sint, & in cap. cum contingat, & in cap. dudum, decim. & in cap. primo cod. tit. libro sexto, & in c. statuto. §. pen. de decim. lib. 6. Facit rursus, quia privilegium, & præscriptio æquiparantur, ut vulgò deducitur ex rex. in cap. super quibusdam, vers. præterea, de verb. signif. & in cap. accedentibus, in fine, ubi gloss. de excess. Prælat. & non est negandum, mediante privilegio, decimas acquiri posse absque Parochia: probat tex. in cap. tua. 2. §. 1. de decim. fatentur omnes in d. cap. causam, quæ, de præscript. Couarr. d. c. 17. n. 13. Gutier. cons. 5. n. 2. & 17. Facit etiam, quia omnes res, in quibus dominium reperitur, nisi specialiter prohibeantur, præscriptionem recipiunt, iuxta rex. in cap. 2. & in cap. auditis, & in cap. accedentes, & in c. cum ex officij, de præscript. & constat ius decimandi esse in dominio Parochi administrantis Sacramenta, iuxta supra resoluta in princ. huius capit. Insuper, nullam dari prohibitionem particularem, quæ decimæ præscribi prohibeantur. Facit denique, quia quamadmodum, attento iure Parochis ius decimandi reservatur: ita quoque attento eodem iure Canonicis Ecclesiæ Cathedralis ius Episcopum eligendi reservatum est, iuxta text. in cap. 1. cum multis ibidem, de elect. quòd quidem ius eligendi præscriptionem recipere constat ex text. in d. cap. cum Ecclesia, de causa possess. Quibus fundamentis hæc communis sententia verior

Y 4 videtur.

videtur, qua retenta, non obstant supradicta pro contraria opinione fundamenta.

Ad primum enim de *tex. in d. cap. peruenit*, satisfit, si dicas in illo *text. & similibus*, tantum prohiberi Monachis iura Parochialia usurpare? non tamen negat, tempore habili ad praescribendum possidentes mediante illo acquirere posse, vt aduertit Gutier. *d. numero 60.*

Ad secundum dicendum est verum quidem esse, quod ius percipiendi decimas necessarium est praedicto ministerio Sacramentorum; non tamen est inconueniens, vt praescribatur manente congrua Parochi sustentatione, in qua principaliter, immediatè, & inseparabiliter ius percipiendi fundatur, & contra quam praescriptio dari nequit. Vnde, quamuis praescribens Parochus non sit; lex tamen, dum particulariter non prohibuit, voluit, vt tale ius mediante praescriptione in illum transiret, iuxta *regul. text. in l. usucapionem, ff. de usucap.*

Ad tertium respondetur *text. in d. l. competit*, procedere in bonis publicis, in quibus dominium, & possessio non reperitur; & ideo non verificari in iure decimandi: quod quidem, licet publicam habeat auctoritatem, eò quod decimae sint institutae in praedictam recognitionem; tamen respectu ipsius Parochi, ius particulare est.

Ad quartum denique fundamentum satisfit, si aduertamus, manente congrua sustentatione ex se mediante praescriptione non auferri, nec diminui Sacramentorum administrationem, sicut non aufertur, nec diminuitur morum correctio, aut fidelium reformatio: quod secus est, si praescriptio congruam Parochi sustentationem auferat, quae quidem ex supradicta consideratione dari nequit, veluti contra ius diuinum, contra quod procedere non potest: arg. *text. in cap. ult. de praescri. iunctis adductis per me in tract. de iure eccles. lib. 1. cap. 2. ex num. 119.*

49 - Intellige supradictam sententiam procedere data capacitate possidendi in praescribente: si enim talem capacitem praescribens non habuerit, nequaquam praescriptio admittenda est, Abb. Felin. & alij in *d. capit. causam, qua. Couarruu. lib. 1. cap. 10. numero 14.* Anton. Gabr. *commun. lib. 3. tit. de praescript. concl. 1. num. 16.* Peregr. *de iuro fisci, lib. 6. tit. 8. n. 18.* & 19. Patet, si expendamus, sine possessione praescriptionem procedere non posse, iuxta *reg. sine possessione, de regul. iuris, in 6.* Monet. *de decim. cap. 4. n. 80.* ac proinde, qui possessionem habere non potest, nequaquam praescribere valet; sic alias solum personae Ecclesiasticae, non verò laici ius decimandi praescribere possunt; siquidem illae capaces sunt, isti verò minimè valent spiritualia administrare,

quorum ratione decimae perfoluuntur: ac subinde illae bene, isti verò minimè possunt decimas possidere, & praescribere, prout in specie probat *tex. in d. cap. causam, qua. de praescript. Balb. de praescript. 1. part. 4. princip. q. 7. n. 53. & 1. p. 6. à n. 56.* Couar. *d. lib. 1. var. c. 17. n. 6. vers. quarto.* Rebuff. *d. tract. qu. 13. à n. 67.* Ioseph. Ludou. *Perus. decis. 106. n. 8. & 9.* Anastas. Germon. *de sacrorum immunit. lib. 3. c. 19. à n. 50.* Gutier. *praet. lib. 1. q. 15. à n. 1.* Valasc. *de iure emphyt. quest. 17. n. 15.* Suar. *d. lib. 1. c. 17. n. 3.* Azor. *instit. moral. part. 1. lib. 7. c. 36. qu. 11.* Gilchen. *de praescript. part. 3. cap. 8. à num. 16.* Peregr. *d. tit. 8. num. 18. & cons. 74. volum. 1.* Camill. Borrel. *in sum. omnium decis. tom. 1. tit. 19. à n. 114.* Cancer. *var. resol. tom. 1. ca. 23. n. 6.* Et procedit in omnibus decimis quocumque titulo, etiam temporalis, à laico percipiendis, vt multis argumentis ex professio comprobant Beroi. *cons. 21. à nu. 8.* Couar. & alij, quos refert Gutier. *praet. lib. 1. quest. 16. à princip. & plures alij, quos plenè adducit Gilchen d. c. 8. n. 17* & ita omnes sentire affirmat, & sequitur Suar. *d. cap. 17. n. 1.*

Limitatur tamen, vt locum non habeat quoad decimas, quas verè & praesumptiuè constar obtentas esse ante Lateranen. Conc. vel si agatur de praescribente contra laicum, qui ante Lateranense acquisiuerat, vt ex aliis resoluunt Couar. *d. c. 17. num. 5. vers. sed si dubitetur*, & multis adductis Gilchen. *d. cap. 8. num. 17.* Suar. *d. cap. 27. num. 4.* quia, cum eo tempore à Praelatis inferioribus in feudum laicis dari potuisse constituent, cessat prohibitio legis, ex qua possessio, vel praescriptio ipsa potuit impediri, nihilve repugnat, quod ea, quae ab inferioribus Praelatis in feudum obtineri potuerunt, praescriptione etiam acquiri valeant, iuxta vulgarem aequiparationem praescriptionis, & priuilegij, de qua in *d. cap. super quibusdam, vers. praeterea, de verbor. signif.* cum similibus.

Quod autem suprà diximus laicos, scilicet, nulla praescriptione, etiam immemorabili decimas acquirere posse, intelligendum est, vt procedat, si praescriptio allegatur vt talis, propter defectum possessionis, quae debet esse ciuilis, id est, iusta, & probata à lege quoad omnes ciuiles effectus; & in materia, de qua agimus, non est legibus simpliciter approbata, sed potiùs damnata, vt colligitur ex *d. cap. causam, qua.* Verum, si priuilegium Summi Pont. allegetur, quod solum in hac materia sufficit, & ad eius probationem tempus immemorabile fuerit ostensum, tunc praesumptione iuris probato immemoriali tempore, probatur titulus priuilegij allegatus: cum enim decimae titulo temporali ex concessione Pontificis laico acquiri possint, iustissimè praesumendum est, quod

quod si tot annorum interuallo nemo ipsi quaestionem mouit, iustum initium habuit possessio, vt per tex. in d. cap. super quibusdam, & l. 3. §. ductus aqua. ff. de aqua quod. multa; alia explicat Gabr. d. tit. de prescript. concl. 1. a nu. 44. latè Mascard. de probation. concl. 1377. num. 7. Card. Tusch. tom. 6. lit. P. concl. 550. a n. 4. Ex quibus ad nostrum casum de laico decimas prescribere, vt succumbere debeat, si immemorabile tempus in vim prescriptionis allegauit, & tamen tuendus, si in sua possessione priuilegium Romani Pont. alleget, & in probationem ostendat possessionem temporis immemorialis, docent post alios à se relatos Couarr. n. 3. vers. sed si dubitetur, Menoch. de presumpt. lib. 6. pres. 86. n. 4. Mench. illustr. cap. 89. num. 7. Mascard. d. concl. 1377. num. 32. Gilchen. d. cap. 8. num. 23. Suar. d. cap. 27. num. 4. In quo tamen aduertimus, quod communiter requiritur ultra tempus immemorabile, quod probetur fama priuilegij haberi à Romano Pontif. vel inferioribus Prælati ante Concil. Lateranen. ex Berod, conf. 21. num. 15. & Rebuff. d. quest. 13. numer. 69. Menoch. d. pres. 86. num. 5. Quamuis ab illis recedant Couarr. Gilchen. & Suar. proximè citatis locis. Vnde accedente fama priuilegij, seu feudi obtenti ante Concil. Lateranen. 53 immemorabili prescriptione allegata, & laicum tutum esse tenuit latè Rot. decis. 215. per tot. p. 2. diuers. & in Pampil. Decimarum 8. Martij, 1613. coram Reuerendissimo D. meo Coccino Decano, & alij, vt per Addit. ad Monet. de decim. cap. 5. n. 118. in ult. edit. vbi cum eadem Rot. in Valentina Decimarum, 21. Iunij 1613. coram Card. Canalerio, inter eius impressas, decis. 258. n. 3. & in Toletana Decimarum, 4. Decembris, 1515. coram bona mem. Dunoetto, subdit solam immemorabilem prescriptionem suffragari personæ Ecclesiasticæ ad acquirendum ius decimandi.

54 An autem decimas, quæ iuste, & ex legitima concessione à laicis obtinentur, possit laicus contra laicum prescribere? solet ab aliquibus in dubium reuocari, in quo affirmatiua sententia verior est, quia per illam legitimam concessionem, laici patrimonium, & quodammodo profanæ, & laicales efficiuntur, ex generali reg. tex. in l. Paulus, alias, per procuratorem. ff. de acquir. hered. ca. 1. §. verum, de iure patron. in 6. cum similibus, quibus probatur mutata personæ possidentis conditione, mutari etiam ipsorum bonorum conditionem. Quare ita tenet Felin. in d. cap. causam, que, num. 4. & post Chassan. Bald. & alios Mench. d. cap. 86. nu. 3. Valasc. de iure emphyt. q. 17. n. 15. qui omnes post Felin. intelligunt procedere in decimis, quæ titulo perpetuo feudi, vel simili, sunt penes laicos; non ita si ad tempus ei fuerint concessæ, atque ita

respectu solius iuris ad laicos spectantis, non verò vt aliquo modo cedat in Ecclesiæ præiudicium.

Intellige secundo supradictam resolutionem, 55 videlicet decimas abique Parochia prescribi posse, præcedente titulo in prescriptione cum spatio 40. annorum; siquidem, deficiente illo, prescriptio non admittitur, nisi immemorialis: constat namque titulum esse necessarium ad prescriptionem, quando illi ius commune resistit, vt in specie probat eleganter text. in c. 1. de prescript. lib. 6. ac proinde cum prescriptio decimarum in aliena Parochia repugnet iuri communi, necessarium est titulum ad illam requiri, quo purgetur presumptio male fidei resultans ex tali iuris resistentia, prout in specie aduertit Imol. & communis ex Rip. ibidem, n. 123. in c. cum Ecclesia Sutrina. de causa posses. & propr. Couar. var. lib. 1. c. 17. n. 7. & 8. ad fin. Padil. in l. 2. c. de seruitut. n. 19. Rebuff. de decim. qu. 13. n. 8. Mench. illustr. c. 87. numer. 1. Gutier. lib. 2. canon. c. 21. num. 60. & 67. latissime Castil. tom. 7. de Tert. c. 4. Rot. in Ciuitaten. Decimarum, 18. Maij, 1596. coram Gipsio, & in Comen. Decimarum, 3. Martij, 1604. coram Ortembergo, & in Taurinen. Decimarum, 18. Maij, 1601. coram Reuerendiss. D. meo Coccino Decano, & in Sabinen. Decimarum, 1. Iulij, 1609. coram eodem, & in Nonarlen. Decimarum, 26. Februarij, 1631. coram R. P. D. meo Pironano, vbi fuit dictum, quod si agatur de prescribenda quota in totum, non sufficit possessio; sed requiritur implicitus titulus per immemorabile cum fama priuilegij, vel explicitus cum quadragenaria.

Ad prescribendum verò contra illum, qui 56 habet decimas de iure speciali, puta ex donatione, sufficit prescribenti bonam fidem probare, Gloss. verb. titulum, prope fin. vers. & secundum hoc possemus, in c. 1. de prescript. lib. 6. Butr. in c. peruenit, num. 14. de censib. Anchar. conf. 162. sub num. 3. Balb. de prescript. 1. p. 5. princ. q. 8. n. 6. Rot. in Conchen. Decimarum, 20. Aprilis, 1592. coram Cardin. Pamphilio sen. & in Valentina Decimarum de Candia, 12. Maij 1630. coram Card. Pamphilio iun. nunc S. D. N. Innocentio X. Item ad hoc, & vt vna 57 Ecclesia prescribat decimas Episcopo de iure communi debitas, quas tamen Episcopus nunquam possedit, cum non agatur de iure quaesito, sufficit prescriptio sola quadragenaria cum scientia, & patientia Episcopisita Rip. num. 25. in cap. ad decimas, de causa posses. & prop. & ibi Abb. num. 46. Felin. in c. si diligenti, n. 7. circa fin. vers. secunda reservatio, de prescript. Rot. in d. Sabinen. Decimarum, 1. Iulij, 1609. coram Reuerendiss. D. meo Coccino Decano.

Intellige tertio, prescriptionem percipien- 58 di decimas intra alienam Parochiam ad no-
ualia

ualia non extendi. Patet, si expendamus præscriptionem priuilegio comparari, iuxta *reg. d. cap. super quibusdam, vers. præterea*, cum aliis suprà citatis; ac subinde cum priuilegium percipiendi decimas non extendatur ad noualia, *cap. suggestum, cap. tua* 25. §. 1. de *decim. c. 2. in princ. & §. 1. illo tit. lib. 6.* Couarr. *lib. 1. var. c. 17. num. 15.* Gutier. *d. c. 21. num. 116.* meritò dicendum est præscriptionem percipiendi decimas ad noualia non esse trahendam; & ita in specie tex. optim. in *c. cum contingat* 29. de *decim. & cap. vlt. §. vlt. eod. tit. lib. 6.* Couarr. *d. cap. 17. num. 13.* Rebuff. *d. tract. q. 14. n. 18. & 25.* Gutier. *d. cap. 21. num. 77.* Monet. *de decim. cap. 4. num. 79. & cap. 5. nu. 110.*

59 Pro quibus etiam facit, quia † in præscriptione debet fieri stricta interpretatio, vt aduertit Marian. Socin. *conf. 275. col. 3. vol. 2.* Monet. *d. cap. 4. num. 81.* ac proinde cum noualia antea non possideantur, ad illa trahi non potest, iuxta illud, quod colligitur ex *reg. sine possessione, de regulis iuris, in 6.* Tantum præscriptum, quantum possessum. Sic aliàs præscribenti decimas in vna villa, seu Parochia, in qua sunt prædia diuersa, & habentia diuersos terminos, si aliqua penitus inculta de nouo redigantur ad culturam, decima inde proueniens soluenda non est, sed illi, ad quem de Iure communi decimæ eiusdem villæ spectant, vt tradunt Rebuff. *d. quest. 14. n. 9.* Gutier. *d. cap. 21. num. 80.* Quod quidem temperandum est procedere respectu ipsius agri, non verò supposito illo respectu fructuum eiusdem; nam, si ager, ex quo siluæ cæduæ, fœni, aut herbæ redditus percipiebantur, & ex his decima, vel alia portio præscribenti soluebatur, de nouo fuerit proscissus, & ad culturam redactus, ex eodem agro decima erit persoluenda, ex frumento, vel alio quocumque fructu, prout bene aduertit Gutier. *d. c. 21. n. 92. & Monet. d. c. 4. n. 89.* Parum enim refert fructus ipsius agri esse mutatos, cum præscriptio realis debeat censerī, id est, concernens terram, non speciem fructuum perceptorum, vt obseruat idem Gutier. *d. loco, n. 94. 103. & 107.* alioquin esset in potestate soluentis priuare aliquem decimis, contra text. in *cap. cum in tua, de decim. †* Sic sanè, si quis præscripserit decimas tritici in aliena Parochia, seminato millio, vel alio, vtique non priuabitur decimis illorum, quæ de nouo ibi seruntur, secundum Anchar. in *d. c. cum contingat, in fine*, & est communis ex Couarr. *præf. c. 37. nu. 5. in princ.* Rebuff. *d. tract. q. 14. n. 19. & q. 6. nu. 35.* Gutier. *d. loco.*

61 Sic similiter, † qui præscripserit decimas in vna parte fundi, maxime per limites, & clausuram designatis, ita vt vnus dicatur, si postea in altera parte fiat noualis, decima præscribenti soluenda est, vt per Rebuff. *d. q. 14. n. 20.*

Abb. *conf. 71. vol. 2.* Gutier. *d. cap. 21. num. 101.* Monet. *d. tract. cap. 4. n. 84.*

Sed dubitari potest, quid dicendum quando quis præscripserit decimas personales Parochianorum habitantium in aliquo loco, & aliquis de nouo ad illum locum venerit? Respondendum videtur, quòd præscribens, ab illo decimas habebit: ita in specie Gutier. *d. c. 21. n. 112.* eò quòd talis præscriptio respectu habentium in illo loco, realis est, & præscriptio causata à iure reali extenditur ad omnes illos, aduersus quos præscriptum non fuit: siquidem tunc non dicitur præscriptio in vna persona ad aliam extendi, sed in iam facta respectu generis comprehendī speciem, quæ offertur, quamuis aduersus illam specificè præscriptum non sit, ex doctrina Bart. in *l. miles ita §. 1. ff. de milit. testam.* Accedit, quòd semota aliqua persona ex illa Parochia, & in aliam sese transferente, præscriptio manens in genere habitantium, illam personam non sequitur, eò quòd adhuc in eodem genere verificatur; vnde similiter de nouo veniente, præscriptio in eodem genere habitantium manebit, ac subinde talis, veluti pars illius generis in eodem contenta, decimam personalem soluere tenetur.

Olim in Hispaniis tertiæ decimarum, præcipuè in Toletana prouincia, ornamentis Ecclesiarum & fabricis deputatæ, à quibusdam laicis tenebantur, qui eas in proprios vsus pro magna parte conuertebant: quare Honorius in sua Bulla, incip. *Ex parte tua, sub dat. 17. Kalend. Aprilis, Pontificatus sui anno 3.* Toletano Archiepiscopo concessit vt ad triennium, nullius contradictione, seu appellatione obstante, medietatem dictarum Tertiæ inter Cruce signatos, quos huiusmodi subuentione viderit indigere, secundum prouidentiam suæ arbitrii diuidat. Prouiso vt si alicuius Ecclesiæ fabricam reparatione sic indigere videat, ita vt reliqua medietas ad eam non sufficiat reparandam, illi nihil subtrahat de Tertia memorata. Postmodum Ferdinandus Rex Castellæ occupauit decimarum tertiæ huiusmodi, easque cum offensione diuina suis vsibus applicabat, & ideo Gregorius in sua Bulla, incip. *Quanto charissimum*, 16. Kal. Maij, Pontificatus sui anno primo, mandauit omnibus Episcopis Castellæ, quatenus ipsum Regem vt ab huiusmodi vsurpatione desistat, moneant prudenter, & efficaciter inducant; ipsarum Ecclesiarum Rectoribus districtius inhiibentes ne Balliuis Regis ipsas præsumant Tertiæ exhibere: quæ constitutio reperitur in archiuio S. Ecclesiæ Toleranæ *caxa 32.*

Primus omnium Clemens per suam Constit. incip. *Olim clara memoria, sub dat. apud Castrum Nouum,*

Nouum Auenion. diæcesis, quarto Non. Nouembris, Pontificatus sui anno octauo, concessit Alphonso Regi Castellæ, vt duas partes tertiæ portionis decimarum Ecclesiarum terræ sibi subiectæ, in quibus huiusmodi fabricis vsque ad triennium liberè percipere possit pro reparandis castris & terris Regni sui, quæ per Saracenos extiterant occupata, ita tamen quòd si Rex præfatus elapso triennio supradicto per se, vel per alium, seu alios quicquam exigere, vel reciperet de duabus partibus supradictis, eo ipso sententiam excommunicationis incurreret, suæque terra ecclesiastico interdicto subiaceret.

Demum Alexander VI. in sua constit. incip. *Dum indeffessa, sub dat. Idib. Februarij anno Incarnat. Domini 1494.* Ferdinando Regi, & Elisabethæ Regina Castellæ & Legionis concessit vt perpetuis futuris temporibus tertiæ decimarum in Regnis prædictis, & Granatæ percipere & leuare licitè & liberè valerent. Sed quoad Regnum Granatense Innocentius VIII. eisdem Regibus Ferdinando & Elisabethæ concessit omnes & singulos fructus, redditus, & prouentus decimales in toto illo Regno pro tempore prouenientes, ea tamen conditione quòd ipse Ferdinandus & Elisabetha Reges ex eisdem fructibus competentem dotem & portionem Archiepiscopo Granatensi, & præfati Regni Episcopis, & Cathedralium ac Collegiarum Ecclesiarum huiusmodi Capitulis, nec non beneficiatis & hospitalibus, ipsorumque hospitalium, & dictarum Ecclesiarum fabricis assignare deberent, & tenerentur: & deinde Paulus III. in sua constit. incip. *Exponi nobis, sub die 22. Iulij 1541.* declarauit monasteria, domus, & Ordines, eorumque Prælatos, Conuentus, Fratres, & personas ad decimarum huiusmodi solutionem iuxta dispositionem, & formam, ac tenorem Iuris communis, quibuscumque priuilegiis non obstantibus, teneri, & efficaciter obligata ac obligatos existere.

§. III.

A quibus personis decimæ sint persoluedæ?

S V M M A R I V M.

- 1 Parochiani omnes fideles, nisi exempti proponantur, ad solutionem decimarum sunt obligati.
- 2 Reges, Principes, ac etiam ipsi pauperes, tenentur ad decimarum solutionem.
- 3 Iudei, & alij infideles non tenentur ad so-

lutionem decimarum personalium.

- 4 Decimas prædiales soluere cogendi sunt Iudei, & infideles, respectu possessionum, quæ sunt in prouincijs Christianorum; non verò respectu illarum, quas infideles ipsi in suis prouincijs habent, vt num. 5.
- 6 Clerici in quantum sunt fideles non habito respectu ad clericatum, tenentur soluere decimas Parocho illius Ecclesiæ, in cuius territorio commorantur.
- 7 Clerici ex illis bonis, in quibus tanquam tales considerantur, non sunt debitores decimarum.
- 8 Clerici non tenentur ad solutionem decimarum ex fructibus suorum beneficiorum.
- 9 Parocho non sunt soluendæ decimæ ex prædijs eiusdem Ecclesiæ, quorum fructibus ipsi Clerici clericali iure viuunt.
- 10 Clerici tenentur soluere decimas ex fructibus prædiorum secularium, quæ seculari iure, puta hereditario, emptionis, vel alio quouis titulo compararunt.
- 11 Clerici ex lucris, ac redditibus suis temporalis titulo acquisitis per se, & personali debito obligantur ad decimas præstandas Sacerdoti Parochiali, à quo Sacramenta percipere debent.
- 12 Priuilegio Romani Pont. potest dari exemptio à solutione decimarum, dummodo ministris congrua, & sufficiens sustentatio remaneat.
- 13 Priuilegium Papæ potest aliquos, siue in parte, siue in totum, eximere à solutione decimarum, manente sufficiente Parochi sustentatione.
- 14 Priuilegium, quo quis, siue in parte, siue in totum, à solutione decimarum simpliciter eximitur, non extenditur ad noualia, quæ ex post facto orta fuerint.
- 15 Priuilegium de percipiendis decimis simpliciter concessum ad noualia non extenditur.
- 16 Cap. ex parte il. 3. de decim. declaratur.
- 17 Religiosi omnes sunt exempti priuilegio in iure scripto, à solutione decimarum, de noualibus tantum, quæ proprijs manibus, seu sumptibus excolunt.
- 18 Cistercienses, Templarij, & Hospitalarij priuilegio in iure scripto non tenentur soluere decimas prædiorum suorum, quæ proprijs manibus, aut sumptibus excolunt.
- 19 Priuilegia Cisterciensibus, Templarijs, & Hospitalarijs concessa circa decimas non soluendas, non suffragantur respectu portionis colonorum, neque respectu arrendatariorum, neque respectu prædiorum locatarum ad pecuniam.
- 20 Cap. ex parte il. 1. de decimis, reuocatum est per tex. in c. nuper. 34. eodem tit. non verò quoad partem, ubi agitur de animalibus, vt num. 47.

21 Monachi